

Summary: Folkebibliotekernes samfundsøkonomiske værdi

Tænk tanken Fremtidens har offentliggjort undersøgelsen "Folkebibliotekerne samfundsøkonomiske værdi". Undersøgelsen er gennemført af det uafhængige konsulenthus Copenhagen Economics. Det er første gang at en lignende undersøgelse er gennemført for folkebibliotekerne, der beregner folkebibliotekernes værdi i kroner og øre. Det viser sig, at folkebibliotekerne er en god forretning for samfundet.

Der har igennem årene været mange bestræbelser på bedst muligt at dokumentere de forskellige aktiviteter, der finder sted i de danske folkebiblioteker. Ofte når vi måler folkebibliotekernes samfundsmæssige bidrag reduceres det til antal udlånte bøger, besøgstal og brugertilfredshed. Men et er aktivitet – noget andet er effekt og værdi. I den aktuelle politiske debat bliver der prioriteret hårdt imellem de forskellige velfærdsområder, og der er behov for at kunne argumentere solidt for, hvordan bibliotekerne bidrager til den samfundsmæssige værdiskabelse.

Målet med undersøgelsen har således været at komme med nye perspektiver til debatten om folkebibliotekernes samfundsmæssige rolle og betydning. Såvel som nyt indspark til den politiske debat som internt i biblioteksfaglige kredse. Rapporten præsenterer nemlig konklusioner, der giver anledning til debat om, hvordan bibliotekerne fremover skal prioritere deres ressourcer med henblik på at skabe mest mulig værdi.

Økonomer fra Copenhagen Economics har for første gang foretaget analyse af folkebibliotekernes samfundsøkonomiske værdi ud fra tre parametre:

- 1) Værdi gennem kulturelle og sociale bidrag
- 2) Værdi gennem læsning
- 3) Værdi gennem digitalisering

Værdi gennem kulturelle og sociale bidrag – op til 4 mia. kroner

Undersøgelsen anvender betalingsvillighed som udtryk for bibliotekernes kulturelle og sociale bidrag. Copenhagen Economics vurderer, at borgerne værdsætter bibliotekerne svarende til at de er tilsammen er villige til at betale op mod 4 mia. kroner for folkebibliotekerne. Et beløb der udtrykker at borgerne er glade for folkebibliotekerne, hvilket understreges af mange andre undersøgelser. Det er et beløb, der er betydeligt højere end de 2 ½ mia., det koster i dag for bibliotekerne over skatten.

Betalingsvillighed dækker over en værdi, der ikke alene knytter sig til den enkeltes direkte brug, men også over andres mulighed for at bruge det. Og endeligt til en bredere kulturel og socialt sammenkittende funktion. Det gælder for både brugere og ikke-brugere. Bidraget er beregnet på baggrund af norsk studie fra 2004 – det til dato mest omfattende studie på området.

Værdi gennem læsning – op til 2 mia.

Normalt stopper man ved betalingsvillighed når, skattefinansierede kulturinstitutioner værdi beregnes, men denne undersøgelse går skridtet videre og ser på effekten af indsatsen og dennes værdi. For analysen viser, at folkebibliotekerne bidrager med 2 mia. kroner til samfundsøkonomien via 'uddannelseskanalen'. Den beregning har Copenhagen Economics foretaget på baggrund af bibliotekernes bidrag til fritidslæsning, som

er med til at øge børns læsefærdigheder (fra PISA-undersøgelse). Bedre læsefærdigheder øger sandsynlighed for højere uddannelsesniveau (svarende til 2%), øget uddannelsesniveau resulterer i højere samfundsøkonomiske gevinst via lønninger og produktivitet, svarende til 2 mia. (0.1 % af BNP). Dette resultat er særligt interessant idet det helt konkret viser at bibliotekerne bidrager til at øge velstanden i samfundet. Og beløbet er betragteligt især i lyset af at resultatet er et positivt udslag af grundydelsen. Potentialet er stort for bibliotekerne i at videreudvikle dette område i endnu højere grad end i dag sammen med bla. skolerne med endnu højere økonomisk effekt til følge.

Værdi gennem digitalisering – op til 200 mio.

Undersøgelse viser, at bibliotekerne er med til at accelerer den digitale omstilling i samfundet. Det bidrag udspringer af de 48.000 danskere der gn. kurser har fået opgraderet deres digitale kompetencer. Denne indsats giver både offentlige (overgang til e-post & digital selvbetjening) og private besparelser (øget brug af netbank & sparet tid) svarende til op til 200. mio. kroner årligt. Beløbet på 200. mio. kr. behæftet med noget usikkerhed og kan være større da det bla. ikke indeholder den ca. ½ mio. danskere, modtager individuel hjælp.

Opsamling

Samlet set vurderer undersøgelsen at borgerne er villige til at betale op mod 4 mia for folkebibliotekerne og da de koster 2,5 mia. i dag skaber de mere nytte end de koster. Men herudover øger bibliotekerne årligt velstanden i samfundet målt på BNP med 2 mia. kroner gn. styrkelse af børns læsefærdigheder gennem fritidslæsning, der betyder at flere ville tage en uddannelse end ellers. Og endeligt med op til 200 mia. gennem hjælp til borgernes digitalisering og dermed både offentlige og private besparelser.

Perspektiver & pointer

Undersøgelsen viser tydeligt at, biblioteket rigtig godt kan betale sig. Som skattefinansieret institution er der politisk opbakning til folkebibliotekerne ud fra den kulturelle og dannelsesmæssige funktion, men nu også ud fra et økonomiske argument. Et resultat som må give genklang i mange kommuner, hvor målet jo netop er at skabe vækst gennem flere i uddannelse.

Biblioteket er med til at øge fritidslæsningen og dermed sandsynlighed for at børn tager en uddannelse i sidste ende. Det bør give anledning til både biblioteksfaglige og politiske refleksioner, over hvad bibliotekerne skal fokusere på i fremtiden. Som vigtig samarbejdspartner ift. til børns læsning sammen med skoler, børnehaver mm. På den måde vil biblioteket blive en endnu større gevinst for den enkelte kommune og for samfundet, som også i fremtiden skal leve af de 'kloge hoveder'.

Se den fulde rapport på
www.fremtidensbiblioteker.dk